

NOTA SOBRE UNA EPIDEMIA DE PESTA A LA SELVA DEL CAMP

(1519-1521)

Camps i Clemente M. ; Camps i Surroca M.; Aler i Ibarz C.

La vila de La Selva de la comarca del Baix Camp, fou la capital de la Comuna del Camp de Tarragona. Aquesta institució tingué l'origen, quan a l'any 1305, l'arquebisbe Tello pretengué que els pobles del Camp participessin a la reparació de les muralles de Tarragona amb una aportació corresponent a les tres cinquenes parts del seu cost, pretensió a la qual els citats pobles s'hi oposaren.

La Comuna obtingué molts privilegis que li permeteren una millor defensa dels drets dels pobles que la formaren. Va ser abolida l'any 1716 pel decret de Nova Planta.

A la tardor de l'any 1519 s'inicià a la Selva una epidèmia de pesta procedent de Tarragona.

El 6 d'octubre en el Llibre de Consells de la Comuna es llegeix: "ja crech no ignoran los sentiments que tenim en la present vila de alguns ques moren e molt cuytats hi estavem en dupte que aquestes malalties no sien contagioses e sobre aço havem volgut aver lo parer de mestre Benet Celes metge e de mestre Rubert selurgia los quals madurament han negociat de aquesta cosa, segons mestre Rubert vos dira que ans se determenen que aquestes malalties son contagioses e axi nosaltres dies passats ja saben com en la esglesia fins asi aviem dita la pasio e en dies pasats ferem dir les misses de Sanct Sebestia e tres dijunis sentint algun moviment en la present vila e nostre senyor Deu nos ajuda que principalment devem recorer a nostre Senyor Deu.

En laltre cap es que ja saben com havem conduit apotechari lo qual es asi empero enchare no te les medecines que aven mester per que no te enchare los dines de la vila e avem a trebalar en tota manera que la vila en semblant necessitat estigua ben provehida de medecines. No res mancho vos notificam com si alre hera del temps no tenim certanitat de mestre Celes ni mestre Rubert si volran aturar en la Vila, per que poch valria tenir hapotechari he medecines que no tinguesem metges e celurgians, ja saben tanta miseria com tenim en la vila de molta gent miserable".

El 29 d'octubre en la reunió del Consell "fonch proposat en dit Consel per dits Jurats dient ja saben los moviments de aquestes malalties de peste que son estades en case de Jaume Virgili den Francesch Qualester e de aqui ja vehen en quant lochs a insurtint en la vila estant en peril molt gran de mestres magors fochs en aquesta vila, vegan en quina manera porem provehir en aquesta cosa donan nos consel que molt hi va.

Fonch determinat en dit Consel responent a la proposicio feta per dits jurats que per sublevar tant de peril que casa Jaume Virgili Ff. Quastelar Joan Andreu major e Joan Andreu menor Joan Vilafrancha Joan Masdeu, que aquestes cases si bonament sen volen anar que sen vagen fora la vila e si no sen volen anar que les cases sien tanguades en bona clau e que un home tingua la clau de totes les cases e que tingua carech de donar los lo recapte que sera mester e que el noy pugua entrar en dites cases sino que de fora la casa quels done lo recapte que auran a mester e quant a la casa den Sadorni que sia tanquada en ferredura e que ningu noy pugua entrar e que els que els hisquen fora vila".

El 20 de novembre s'acordà: "que per causa de la temporada sien conduits sis homens que quant se morra algun chos que sien paguats sis sous e quant soterraren algun albat que agen dos sous e que agen a fer lo vas e si per chas aquestos homens conduits, a nostre Senyor Deu era plasant que donasen en lo mal que no sien lançats de la vila".

El mateix dia s'autoritza celebrar Consell de la Comuna malgrat l'absència de molts consellers per motiu de la pesta.

Al finalitzar l'any havia ja cessat aquest episodi epidèmic. No obstant el 2 d'abril tornaren a pendre mesures de protecció ja que les notícies eren altre vegada preocupants.

El 15 de juliol es prengué l'acord de celebrar "les tres miesses de Sant Sebastià per causa del temps que concorre de la peste".

Es molt curiós el dibuix que apareix al marge esquerre del foli corresponent a l'acte del Consell del dia 29 de setembre, representant la figura d'una rata morta. L'escrivà, possiblement influenciat per la visió d'alguna de les moltes d'aquelles bestioles que ja devien jaure mortes per arreu, la dibuixà de manera més o menys inconscient.

Mai, en el nostre seguiment dels diferents cicles pestífers de Catalunya hem trobat la rata com element directament relacionat amb la causa de l'esmentada malaltia.

No obstant en el segle XI, el metge musulmà Avicenna havia observat la coincidència de brots de pesta amb la presència massiva de rates a les poblacions.

Sembla que encara l'any 1521 aparegué algun malalt de pesta a la vila. El 24 de maig es sabé "com una filla denm Berenguer Monsserrat seria cayguda en lo mal e seria ferida de peste, de manera que estam en peril ades aplegarem un parlament sobre aquesta cosa si la traquerem de la vila ni en quin loch la aportaren, sobre aço forem de diverses opinions... .

Fonch determenat ... que lo consel es content que dita fadrina esta nit isqua de la vila e que la porten a la Verge Maria e que la casa den Berenguer Monsserrat sia tanquada en manera que negu noy pogua entar per sublevar la vila del peril".

NOTES

(1) Arxiu Municipal de La Selva del Camp. Llibre del Consell de la Comuna 1508-1522.

**GOIGS EN ALABANÇA DEL GRAN PATRIARCA, Y PROFETA
SANT ELIAS, FUNDADOR DE LA SAGRADA RELIGIÓ DE N. S. DEL CARMÉ.**

Pois sempre heu de acudir
als qui confien en Vost
sua lo nostre Advocat
Sant Elias Glorios.
Sobre ser de linch Real,
en gracia de Deu asquereu,
principi foch general
deis dons, que després rebereu:
De la gran Divinitat
Profeta foteu seáis, &c.
Vostres merites, y miracles
sou molt dignes de honor,
perque sou tant admirables,
que es cosa molt singular:
Sou Sant de gran beneficent,
y per tot molt poderós, &c.
De vostre ast, y fervor
lo Orde del Carmé atipod,
del qual sou Fundador,
segons Gregori Testat:
A vostre gran Santedat
le deu huy tant copido, &c.
Vostre Imatge sobecassa
esta recitat proteña,
quant allá en la Vaticana
y. Ora pro nobis Sancte Pater Elix.

† Par Nostre es manich:
Confosent se necedar
de tot geni cabillós, &c.
Es va surdet petit
veteu la Verge Maria,
y ab vostre gran Esperit
foch en aquell matern dia:
A las plenas Consignat
aquell Orde tant dicat, &c.
Vos feu Rey, Vos feu Profeta
conforme vostre voler:
vostres virtuts tant perfetas
mercien tant gran poder:
Tot quant heu demerit
à Deu compler gaudis, &c.
La plaça del Cel negren
al Poble degret de Isracl,
y ab reyes devorareu
Ministres del Rey infels:
Contra del home maleit
sou va açot espantós, &c.
Ab caranyis peccatis
als qui sou bons amparat
de la pesta, y demés male
als voltes Devots curat:

† Molt heu de refuscite
ab imperi gloriós, &c.
Dels camps las Ratus lloquet,
y cura als animals,
sis diles ab pluja regre
per sustenta dels mortals:
En temps de esterilitat
sou Part molt piados, &c.
En Carlo de foch balareu
el delegat Paradis,
perque al Cel tant agradareu
gosa açot hoch felis:
Ahome ellis celerat
fins al dia sigord, &c.
Assistreu al Thabor
al costat de Jesu Christ,
del qual seiu Precursor
opost al Antichrist:
En si seriu Coronat
com à Soldat Valerós, &c.
TORNADA.
Profeta de Deu Sagrat
y Part Nostre amori:
Sou lo nostre Advocat
Sant Elias Glorios.

OREMS.

*P*etita, quosum Omnipotens Deus, ut fides D. Elicam Prophetam tuum, & Patrum nostrorum ante
communionem mortem carum ignem aeternum elevasti ad Caelum; sic nos facias, et interveniant,
dona virtutum, à terrenis semper ad caelestia spirata sublevari; & cum eo in resurrectionem posteram
perire gaudeas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.
En la estampa de Elicianus Gualch Viuda, Administrada per Ignasi Guarch, Any 1730.

En aquests goigs de l'any 1730 s'invoca
la protecció del Sant contra la pesta i les
rates.